

RELIGIÓ I MITOLOGIA ROMANES

Programa de l'assignatura (curs 2008-2009)

Professor: Juan Manuel Martínez

A. OBJECTIUS

L'objectiu principal de l'assignatura és donar a conèixer als/a les estudiants els elements fonamentals de la Religió Romana des del seu origen indoeuropeu, i les transformacions experimentades al llarg del període històric, fins les aportacions de l'hel·lenisme i les religions místiques de l'àrea cultural mediterrània. En acabar el curs, l'estudiant ha de ser capaç de reconèixer, valorar i comentar els elements religiosos presents en textos literaris d'autors clàssics, i identificar les adaptacions posteriors més habituals en la literatura i les belles arts.

B. CONTINGUTS

I. Problemes de definició

1. El fenomen religiós.
2. Funcions de la religió.
3. Classificacions de les religions.
4. Màgia, superstició i religió.
5. Mite i religió.
6. Filosofia i religió.
7. Societat, política i religió.

II. Funcions de la religió al Món Romà

1. Conceptes fonamentals.
2. Característiques de la Religió Romana.
3. Actuació cultural i religiosa.

III. Religió privada

1. Déus de la llar i de la família.
2. Déus dels morts.
3. Rituals de pas.

IV. Religió pública

1. Rituals de l'esfera pública.
2. L'organització pública de la religió.
3. Transformacions de la religió romana.

V. Religions místèriques i canvi social

1. Cultes de salvació. Déus de resurrecció.
2. Moviments religiosos de tendència filosòfica.
3. Elements generals de l'evolució cap al monoteisme.

VI. Materialisme i ateisme en l'Antiguitat

1. La filosofia materialista i la lluita contra la superstició.
2. L'ateisme antic. Recepció i transcendència del seu pensament.

C. AVALUACIÓ

L'avaluació del curs es farà mitjançant una prova escrita, que constarà de:

- a) un text d'autor romà d'època clàssica, en el qual s'hauran de distingir i comentar els elements religiosos (60%), i
- b) una qüestió sobre els continguts del temari que caldrà exposar segons el que s'haja vist a classe (40%).

D. BIBLIOGRAFIA DE CONSULTA

AGUILAR PIÑAL, Francisco, *Mis dioses favoritos en el Museo del Prado*, Sevilla, Ediciones Alfar (Colección de Autores Contemporáneos, Serie "Poesía" n° 11), 2004, 57 pp.

ALAMILLO SANZ, Assela, *La mitología clásica en el arte: los héroes*, 160 diapositivas y libro, Aurea.

ALAMILLO SANZ, Assela, *La mitología clásica en el arte: los dioses*, 160 diapositivas y libro, Aurea.

ALVAR, J. et alii, *Cristianismo primitivo y religiones místicas*, Madrid 1995.

ARDÈVOL, E. (coord.), *Antropología de la religión*. UOC, Barcelona, 2003.

BAYET, J., *La religion romaine. Histoire politique et psychologique*, Paris 1956 (trad. esp., Cristiandad, Madrid 1984).

BLOCH, R., "La religión romana", en *Historia de las religiones 2. Las religiones antiguas*, S. XXI, Madrid 1977.

BURKERT, W., *Les cultes à mystères dans l'Antiquité*, Paris 1992.

CASIDAY, Augustine & Frederick W. Norris [eds.], *Cambridge History of Christianity, volume 2: Constantine to c.600*, Cambridge University Press 2007.

COOPER, Kate & Julia Hillner [eds.], *Religion, Dynasty, and Patronage in Early Christian Rome, 300-900*, Cambridge University Press 2007.

CUMONT, F., *Las religiones orientales y el paganismo romano*, Akal, Madrid 1987.

DÍEZ DEL CORRAL, Luis, *La función del mito clásico en la literatura contemporánea*, segunda edición, 268 pp., ed. Gredos.

ELVIRA BARBA, Miguel Angel, *Arte y Mito. Manual de iconografía clásica*, 2008.

ESPLUGA, X. i MIRÓ, M., *Vida religiosa en l'antiga Roma*. UOC, Barcelona, 2003.

FERRER ALBEIDA, Eduardo i José Mazuelos, *De Dioses y bestias. Animales y religión en el Mundo Antiguo*, 2008.

GREEN, *Roman Religion and the Cult of Diana at Aricia*, Cambridge.

HINNELLS, John R., (ed.), *A handbook of Ancient Religions*, Cambridge University Press 2007.

LE GLAY, M., *La religion romaine*, Paris 1971.

LÉVÈQUE, Pierre, *Tras los pasos de los dioses griegos*, Madrid 2007.

MITCHELL, Margaret M. & Frances M. Young [eds.], *Cambridge History of Christianity, volume 1: Origins to Constantine*, Cambridge University Press, 2006.

MORGAN, Teresa, *Popular morality in the Early Roman Empire*, Cambridge University Press 2007.

RÜPKE, J., *La religione dei Romani*, Einaudi, Torino 2004.

SCHEID, J., *La religion des Romains*, Paris 1998.

E. EXEMPLE DE COMENTARI. Horaci, *Odes* 3, 13

<i>O fons Bandusiae, splendidior vitro, dulci digne mero non sine floribus, cras donaberis haedo, cui frons turgida cornibus primis et uenerem et proelia destinat. frustra: nam gelidos inficiet tibi rubro sanguine riuos lasciui suboles gregis. te flagrantis atrox hora Caniculae nescit tangere, tu frigus amabile fessis uomere tauris praebes et pecori uago. fies nobilium tu quoque fontium, me dicente cauis impositam ilicem saxis, unde loquaces lympphae desiliunt tuae.</i>	<p>Oh font de Bandúsia, més resplendent que el vidre, que et mereixes vi pur acompanyat de flors, demà et serà donat un cabrit, al qual el seu front turgent amb les banyes que despunten, el destina a l'amor i a la lluita.</p> <p>Serà debades, perquè aquest fill d'alegre ramat tenyirà per a tu de roig els teus gelats corrents.</p> <p>La cruel hora de la Canícula no sap tocar-te; tu ofereixes l'amable frescor al bou cansat de l'arada i als errants arments.</p> <p>També tu et comptaràs entre les fonts d'anomenada, en cantar jo l'alzina amagada en les balmades roques, d'on s'escolen les teues aigües parlers.</p>
Qüestió: Comenta els elements religiosos presents en el text d'Horaci.	